

Okręgowy Inspektorat
Służby więziennej
w Warszawie

DO- 0912-1/13 - 1438

Warszawa, dnia 20 05. 2013 r.

Krajowy Mechanizm Prewencji

**Biuro
Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa**

64

Dot. spraw nr:
RPO- 721315-VII-720.5/13/MK i RPO-721314-VII-720.5/13/MK

2013-05-29

Ustosunkowując się do zaleceń Krajowego Mechanizmu Prewencji wydanych po wizytacji Zakładu Karnego w Żytkowicach i Oddziału Zewnętrznego w Pionkach wyjaśniam, co następuje:

Jak informowano już Krajowy Mechanizm Prewencji, w związku z wcześniejszym raportem nadesłanym do tutejszego inspektoratu po wizytacji Zakładu Karnego w Siedlcach, Okręgowy Inspektorat SW w Warszawie nie dysponuje rezerwą środków finansowych na realizację zadań i w zakresie wydatków bieżących musi brać pod uwagę potrzeby finansowe wszystkich jednostek penitencjarnych wchodzących w jego skład.

Nie jest też możliwe - przy obecnej sytuacji finansowej - wyasygnowanie środków pieniężnych na szkolenia zewnętrzne dla personelu więziennego.

Nadmienić należy, że dyrektor Zakładu Karnego w Żytkowicach, przy bardzo ograniczonych w bieżącym roku środkach na wydatki bieżące, jako priorytetowe zadanie traktuje zapewnienie jednostce ciągłości dostaw żywności, ogrzewania, energii elektrycznej, gazu oraz odprowadzanie ścieków, a tym samym zapewnienie osobom osadzonym w zakładzie podstawowych warunków bytowych.

Przekazanie środków finansowych na realizację zaleceń, o które wnosi Krajowy Mechanizm Prewencji będzie możliwe po

przeprowadzeniu przez okręgowy inspektorat analizy sytuacji finansowej wszystkich jednostek podstawowych.

Dodać pragnę, że kadra penitencjarna Zakładu Karnego w Żytkowicach podnosi swoje kwalifikacje i kompetencje zawodowe zarówno w organizowanych w jednostce szkoleniach wewnętrznych, jak również w organizowanych przez tutejszy inspektorat szkoleniach i naradach instruktazowych. Szkolenia specjalistyczne organizowane są również przez Centralny Zarząd SW.

W bieżącym roku okręgowy inspektorat - poza naradami szkoleniowo instruktazowymi - organizuje kilkudniowe warsztaty dla wychowawców „Praca z grupą”, których celem jest wyposażenie wychowawców w umiejętności niezbędne do prowadzenia zajęć grupowych ze skazanymi, a dla kadry kierowniczej średniego szczebla kontynuowane są - rozpoczęte w 2012 roku - prowadzone przez specjalistyczny personel Medycyny Pracy SW w Warszawie, szkolenie poświęcone komunikacji interpersonalnej, jej zakłóceniu i psychospołecznym skutkom.

Odnosząc się do zalecenia dotyczącego przeznaczenia środków finansowych na dodatkowe etaty dla psychologa i psychiatry informuję, że tutejszy inspektorat zaplanował środki finansowe na ten cel, które zostaną przekazane jednostce z chwilą pozyskania przez nią kandydata na dane stanowisko.

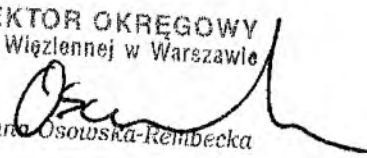
Z dniem 1 kwietnia 2013 roku zwiększono stan etatowy służby penitencjarnej o 1 etat funkcjonariusza.

Doceniając wagę spostrzeżeń Krajowego Mechanizmu Prewencji uprzejmie informuję, że uwagi i zalecenia przekazywane w protokołach powizytacyjnych są w okręgowym inspektoracie poddawane szczegółowej analizie, omawiane na odprawach dyrektora okręgowego z dyrektorami jednostek podstawowych, jak również na odprawach organizowanych przez merytoryczne służby, a sposób realizacji zaleceń podlega kontroli.

Wyk. w 3 egz.

1. Adresat
2. CZSW – Zespół Kontroli
3. a/a

DYREKTOR OKRĘGOWY
Służby Więziennej w Warszawie

ppłk Anna Osowska-Rembecka

SLUŻBA
WIĘZIENNA

Zakład Karny w Żytkowicach
26-930 Garbatka Letnisko
tel. (0-48) 62-11-250, 62-10-198
tel./fax (0-48) 614-60-30

Żytkowice, dnia 20.05.2013 r.

DD-0912-1/13/8750

1559858

RPO 721314/13

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Aleja Solidarności 77

00 - 090 Warszawa

Krajowy Mechanizm Prewencji

lem

2013 -05- 29

Odnosząc się do zaleceń wynikających z wizytacji Zakładu Karnego w Żytkowicach przeprowadzonej w dniach od 07 do 09 stycznia 2013 roku przez Krajowy Mechanizm Prewencji przedstawionych przy piśmie nr RPO - 721315 - VII - 720.5/13/MF oraz RPO - 721314 - VII - 720.5/13/MK informuję o sposobie ich realizacji:

Rekomendacje dotyczące Zakładu Karnego w Żytkowicach:

1. Skierowano jasny i wyraźny komunikat do funkcjonariuszy i pracowników pracujących w bezpośrednim kontakcie z osobami pozbawionymi wolności, że wszelkie formy niewłaściwego traktowania, w tym zwracania się do więźniów po nazwisku są niedopuszczalne. Zasady dotyczące zwracania się osadzonych oraz ich traktowania są prewencyjnie przypominane funkcjonariuszom w czasie odpraw penitencjarno ochronnych organizowanych minimum jeden raz na dwa tygodnie. Ponadto powyższa tematyka jest uwzględniana w rocznych planach szkoleń funkcjonariuszy.

2. Polecilem funkcjonariuszom odpowiedzialnym za rozmieszczanie osadzonych nie osadzania osób skazanych w warunkach poniżej 3 m² na osobę bez decyzji, o której mowa w art. 110 § 2d KKW.
3. Wyznaczyłem komisję, która celem weryfikacji dokonała pomiaru wszystkich cel mieszkalnych w jednostce. Stwierdzono, że powierzchnia wykazana w planach jest zgodna z powierzchnią rzeczywistą wykazaną na podstawie pomiarów.
4. W dalszym ciągu będą kontynuowane remonty cel mieszkalnych w oddziałach A, B i C. Od czasu zakończenia wizytacji przeprowadzono remont 4 cel oraz korytarza w pawilonie C. Obecnie kontynuowany jest remont oddziału A. Zarówno remont cel mieszkalnych, jak również pozostałych pomieszczeń w oddziałach, został ujęty w harmonogramach robót do realizacji w ciągu całego roku 2013.
5. Uwzględniono w harmonogramie remontów wykonanie ścianek działowych umożliwiających wydzielenie odrębnych stanowisk prysznicowych w łaźni usytuowanej w pawilonie C, z której korzystają skazani przebywający w oddziałach A, B i C. Wykonanie prac będzie możliwe po uzyskaniu przez jednostkę stosownych środków finansowych.
6. W zakresie zwiększenia częstotliwości kąpieli osadzonych wyjaśniam, że jako organ postępowania wykonawczego przestrzegam uregulowań zawartych w kodeksie karnym wykonawczym, w którym to ustawodawca określił ilość kąpieli jaka przysługuje osadzonemu.
7. Zgodnie z art. 102 pkt. 1 Kodeksu Karnego Wykonawczego skazany ma prawo do warunków higieny odpowiednich ze względu na zachowanie zdrowia. Zapis ten doprecyzowano w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno - porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, zgodnie z § 30 pkt. 3 skazany korzysta co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli. Częstsze kąpiele przysługują tylko niektórym grupom

osadzonych np. zatrudnionym przy pracach brudzących, chorym czy też skazanym kobietom.

Nadmieniam, że skazani w Zakładzie Karnym w Żytkowicach mogą korzystać z ciepłej wody codziennie przez 20 minut bezpośrednio po zakończeniu wydawania posiłków. W tym czasie mogą zaspokoić podstawowe potrzeby sanitarno – higieniczne. Ponownemu rozpatrzeniu zostanie poddany czas, w którym woda ma być udostępniana. Ma to na celu danie możliwości skorzystania z ciepłej wody wszystkim skazanym.

8. Na dzień kontroli w Zakładzie Karnym w Żytkowicach był zatrudniony 1 psycholog. Według właściwych parametrów powinno być zatrudnionych 3 psychologów. Planowane jest pozyskanie 1 etatu dla psychologa z ruchów kadrowych wynikających z przejścia na uposażenie emerytalne funkcjonariusza działu kwatermistrzowskiego.
9. Zgłoszono psychologa na szkolenie z zakresu superwizji.
10. Na dzień wizytacji w Zakładzie Karnym w Żytkowicach na jednego wychowawcę przypadało około 50 osadzonych. Z dniem 21 marca 2013 roku zwiększono obsadę etatową w dziale penitencjarnym o 1 wychowawcę, a z dniem 01 kwietnia br. o kolejnego. Pozyskane 2 etaty wychowawców poprawiły wymagane parametry, które na dzień dzisiejszy przedstawiają się następująco:
  - ZK Żytkowice ok. 45 osadzonych na 1 wychowawcę;
  - OZ Pionki ok. 44 osadzonych na jednego wychowawcę.
11. W 2012 roku przeprowadzono 22 konsultacje psychiatryczne, a w pierwszym kwartale 2013 roku tylko 6. Na podstawie przeprowadzonej analizy zatrudnienie psychiatry w Zakładzie Karnym w Żytkowicach byłoby finansowo nieopłacalne. Dla ułatwienia dostępu do lekarza psychiatry można rozważyć zawarcie umowy zlecenia z takim specjalistą, który w razie potrzeby mógłby przyjeżdżać na konsultacje do jednostki. Aktualnie prowadzone są starania o pozyskanie dodatkowych środków na ten cel.

12. Szkolenia funkcjonariuszy prowadzone są systematycznie w ramach istniejącej oferty szkoleniowej Służby Więziennej. Poza korzystaniem z wewnętrznych szkoleń, funkcjonariusze uczestniczą w szkoleniach zewnętrznych, które również uzupełniają ich wiedzę.

Zgodnie z zaleceniami Krajowego Mechanizmu Prewencji ilość funkcjonariuszy, zwłaszcza działów penitencjarnego i ochrony, kierowanych na powyższe formy uzupełniania wiedzy będzie systematycznie zwiększana. Dodać należy, że poza młodą, mniej doświadczoną kadram, jest wielu funkcjonariuszy posiadających szeroki wachlarz szkoleń uzyskanych przez lata służby, które są przez nich wykorzystywane na co dzień i stanowią podstawę doszkalania innych funkcjonariuszy w ramach szkoleń wewnętrznych.

13. Z uwagi na brak możliwości wygospodarowania w pawilonie C pomieszczenia na palarnię, w oddziale będą osadzani wyłącznie skazani palący.

14. Na tablicach ogłoszeniowych w pawilonach mieszkalnych są wywieszane adresy instytucji stojące na straży praw człowieka. Zobowiązałem wychowawców do stałego nadzoru nad tym zagadnieniem.

15. Administracja Zakładu Karnego w Żytkowicach zgodnie z przekazaną rekomendacją podjęła działania w celu sprawnego informowania skazanych o rozstrzygnięciach Trybunału Praw Człowieka w sprawach osadzonych. Wdrożona została procedura przekazywania pracownikom radiowężła powyższych materiałów do prezentowania w ramach audycji własnych. Ponadto wszystkie materiały dotyczące tej problematyki będą dostępne w bibliotece tutejszej jednostki.

16. Doposażono bibliotekę dla skazanych w aktualne kodeksy karne wykonawcze.

Ponadto zasługuje na uwagę fakt, iż każdy wychowawca dysponuje dostępem do elektronicznej bazy aktów prawnych LEX. Osadzeni

zgłaszający chęć zapoznania się z określonym aktem prawnym, czy też sprawnym wyszukaniem konkretnego ustępu czy paragrafu na bieżąco mają taką możliwość - również w formie wydruku. Nadmieniam, że skazani nie zgłaszali i nie zgłaszają problemów czy skarg związanych z dostępem do aktów normatywnych.

17. Biblioteka jednostki została doposażona w dostępne tłumaczenia regulaminu organizacyjno - porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności. Z uwagi jednak na charakter jednostki, jak też populację skazanych, gdzie średnio w jednostce przebywa 2 skazanych obywateli obcego państwa, możliwe jest podejmowanie działań skierowanych bezpośrednio do nich. Każdorazowo wychowawcy działu penitencjarnego ustalają w jakim stopniu osadzony komunikuje się w języku polskim (zarówno w mowie jak i piśmie) oraz, czy istnieje konieczność pozyskania dla niego tłumaczeń aktów prawnych. Jak do tej pory wszyscy osadzeni w tutejszej jednostce obcokrajowcy w stopniu dobrym komunikowali się w języku polskim, co zapewnia im właściwe rozumienie obowiązujących przepisów i uprawnień.
18. Wysokość oszczędności w wydatkach na żywność w stosunku do przewidzianych ryczałtów podczas wizytacji kształtowała się na poziomie od 12,92% do 19,82%. Zgodnie § 5 pkt. 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 02 września 2010 roku w sprawie określenia wartości dziennej normy wyżywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w ZK i AŚ w szczególnie uzasadnionych przypadkach, związanych z sezonowością występowania artykułów spożywczych na rynku i różnicowaniem cen w zależności od pory roku , dopuszcza się oszczędności stawek dziennych do 20% pod warunkiem nie pogorszenia jakości wyżywienia, tj. zmniejszenia objętości dań oraz wymaganej wartości kalorycznej posiłków. Decyzję w tym zakresie podejmuje każdorazowo dyrektor zakładu karnego na wniosek funkcjonariusza nadzorującego służbę

żywnościową. Powstałe oszczędności są wynikiem niskich cen warzyw na rynku i spowodowane jest ich dużym urodzajem. Uzyskane oszczędności nie powodują pogorszenia jakości wyżywienia.

19. W celi dla osób niepełnosprawnych w pawilonie D została przerobiona instalacja elektryczna w celu umożliwienia włączenie oświetlenia w łazience podczas pory nocnej.
20. W budynku kuchенно – gospodarczym, w łazience dla skazanych wymieniono na nową uszkodzoną kabinę prysznicową.
21. Dopuszono celę nr 3 w pawilonie C w sprzęt kwaterunkowy zgodnie z ilościami podanymi w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych.
22. Przeprowadzono przegląd cel mieszkalnych w celu sprawdzenia ich wyposażenia zgodnie powyższym rozporządzeniem. Niezgodności nie stwierdzono. Sprzęt kwaterunkowy znajdujący się w celach w pawilonach A, B i C, który jest mocno zużyty, podlega sukcesywnej wymianie lub poddawany jest naprawie i odnowieniu.
23. Na lipiec 2013 roku, zgodnie z podpisaną umową, został zaplanowany remont 72 kompletów łóżek koszarowych. Celem remontu jest również wyposażenie łóżek w barierki zabezpieczające przed upadkiem oraz drabinki umożliwiające wejście na górne łóżko. Prace modernizacyjne sprzętu kwaterunkowego prowadzone będą sukcesywnie w ramach posiadanych środków finansowych.
24. Czasowo wyłączony z użycia atlas do ćwiczeń został naprawiony. Jego wzmożone wyeksploatowanie wynika z nadmiernego, ponad normatywnego obciążania przez ćwiczących. Wyłączenia z użytkowania jakiegokolwiek sprzętu do ćwiczeń są niezmiernie rzadkie. Wynikają bezpośrednio z konieczności zachowania standardów bezpieczeństwa i są dokonywane na czas niezbędny do naprawy w/w urządzeń.

W bieżącym roku Zakład Karny w Żytkowicach zakupił kilkanaście metrów linki stalowej i dokonał co najmniej kilkukrotnej jej wymiany.

25. W asortymencie dostępnym w kantynie uwzględniono prezerwatywy.
26. Kącik dla dzieci w sali widzeń w Zakładzie Karnym w Żytkowicach został gruntownie zmodernizowany w marcu br. W ramach remontu pomalowano całą powierzchnię ścian kącika w motywy bajkowe. Dodatkowo zainstalowano półkę na książki. Ponadto kącik został doposażony w kilkadziesiąt książek i zabawek. W ramach wyodrębnionego miejsca zabaw, kącik dysponuje stolikiem i krzeselkami odpowiednimi do wzrostu dzieci oraz dużym miękkim dywanem do zabawy na podłodze.
27. Zakład Karny w Żytkowicach podjął działania w celu wzbogacenia oferty biblioteki tutejszej jednostki. Nawiązano współpracę z warszawską Fundacją „Zmiana”, która w ramach akcji „Książka w pudle” w kwietniu 2013 roku przekazała jednostce pierwszą transzę książek (350 woluminów). Kolejne zasilenie księgozbioru planowane jest na trzeci kwartał tego roku. Ponadto nadmieniam, że od wielu lat biblioteka w jednostce współpracuje z Miejską Biblioteką Publiczną w Pionkach skąd regularnie wypożyczane są książki udostępniane następnie osadzonym.

Rekomendacje dotyczące Oddziału Zewnętrznego w Pionkach:

1. Systematycznie będą podejmowane działania mające na celu poprawę warunków bytowych skazanych. Sprzęt kwaterunkowy znajdujący się w celach mieszkalnych, który jest mocno zużyty będzie sukcesywnie wymieniany lub odnawiany. W 2013 roku został zaplanowany remont części łóżek koszarowych. Celem remontu jest również wyposażenie łóżek w barierki zabezpieczające przed upadkiem oraz drabinki umożliwiające wejście na górne łóżko. Prace modernizacyjne sprzętu kwaterunkowego prowadzone będą sukcesywnie w ramach posiadanych środków finansowych.

2. Kierownik Oddziału Zewnętrznego oraz kierownik działu penitencjarnego zostali zobowiązani do zwiększenia nadzoru nad pracą wychowawcy ds. pomocy postpenitencjarnej celem wyeliminowania przypadków nieprzeprowadzania rozmów ze skazanymi w okresie poprzedzającym ich zwolnienia z zakładu karnego.
3. Służba zdrowia w Oddziale Zewnętrznym w Pionkach prowadziła w 2012 roku dwa programy resocjalizacyjne z zakresu edukacji zdrowotnej z udziałem lekarza z zewnątrz dotyczące profilaktyki chorób układu krążenia oraz cukrzycy. Skazani objęci są badaniami specjalistycznymi, opieką lekarską. Raz w miesiącu przeprowadzana jest pogadanka w celu utrwalenia zachowań prozdrowotnych. W roku 2013 zostaną również przeprowadzone kolejne dwa programy z zakresu edukacji zdrowotnej.
4. Umożliwiono korzystanie ze świetlicy osadzonym zakwaterowanym na parterze z podgrupą R-3 po godzinie 15⁰⁰.
5. Wyposażono kabiny prysznicowe w zasłony zapewniające poczucie intymności podczas kąpieli.
6. W zakresie zwiększenia częstotliwości kąpieli osadzonych wyjaśniam, że jako organ postępowania wykonawczego przestrzegam uregulowań zawartych w kodeksie karnym wykonawczym, w którym to ustawodawca określił ilość kąpieli jaka przysługuje osadzonemu.
7. Zmieniono pomieszczenie do udzielania widzeń bez dozoru funkcjonariusza. W obecnym pomieszczeniu nie ma zainstalowanej kamery.
8. Uzupełniono punkt biblioteczny w aktualne egzemplarze Kodeksu Karnego Wykonawczego oraz w Informatory dla skazanych cudzoziemców.
9. Wychowawca ds. kulturalno – oświatowych został zobowiązany do informowania osadzonych o prawnych i praktycznych skutkach wyroków Trybunału Konstytucyjnego oraz ETPC w sprawach, które bezpośrednio dotyczą skazanych.

10. Podjęte zostaną działania mające na celu dostosowanie jednej z cel do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Do tego czasu osadzeni niepełnosprawni nie będą kierowani do Oddziału Zewnętrznego, tylko umieszczani w takich celach w Zakładzie Karnym w Żytkowicach.
11. Na tablicy ogłoszeń umieszczono informację o miejscu, w którym dostępne są środki czystości dla skazanych.

DYREKTOR
Zakładu Karnego w Żytkowicach
ppk mgr Michał Lenard

Wykonano w 4 egz.

1. Egz. – adresat
2. Egz. – Zespół Kontroli Centralnego Zarządu Służby Więziennej
3. Egz. – Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w Warszawie
4. Egz. – a/a